

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca: 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy hóra ——— 2 .
— Egy szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1906.

XXXV. évfolyam. 59. szám.

Kedd, március 13.

A közig. bizottság ülése.

Nagybecskerek, március 13.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta, dr. Dellimanics Lajos főispán elnöklésével, rendszeres havi ülését.

Az ülésen jelen voltak: Jankó Ágoston alispán, dr. Vinczehidny Ercő m. főjegyző, dr. Mihálovics Ödön m. árvaszéki elnök, dr. Plechl Szilárd m. főorvos, Beller István kir. alügyész, Tóth István kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Faur Kornél kir. főmérnök, Láng István kir. tanfelügyelő, dr. Boross Dezső kir. ügyész, Babics József, Csekonics Endre gróf, Hauser Károly báró, dr. Mangold Samu, Rónay Jenő, Vinczehidny Izsó biz. tagok, Bielek Antal, Rigó István, Balás Iván, Hertelendy Ferenc, Farkas Vince és Wagner Ede előadók.

Elnöki főispán üdvözlö a megjelent bizottsági tagokat s az ülést megnyitja.

Jankó Ágoston alispán jelentést tesz a kivándorlásról, amely megdöbbentő adatokat tár föl a Torontálvármegyéből való kivándorlásról. Az alispán statisztikai adatai szerint ugyanis 1904. augusztus 1-étől december 31-ig 7676-an, 1905. évben 14311-en, 1906. január 1-től március 11-ig pedig 7845-en.

A kivándorlási statisztika szomorú adatai kapcsán élénk eszmecsere indult meg, hogy miképpen lehetne valahogyan egyensúlyozni a kivándorlást.

Többek hozzászólása után, Rónay Jenő indítványára, elhatározta a bizottság, hogy fölír a földművelésügyi miniszterhez, hogy az aldunai öblözetek mielőbbi ármentesítése által tegye lehetővé a telepítést, amivel sok család lenne a kivándorlástól visszatérhető.

Ezután áttértek a havi jelentésekre:

Tóth István kir. tanácsos, pénzügyigazgató havi jelentését a következőkben terjesztette be: Torontálvármegye területén állami egyenes adók címén mult év végével hátralék 3.979.238 kor. 23 fillér, a folyó évi adótervezésnek és utólagos előírásnak I. évnegyedbeli esedéke 1.987.385 kor. 57 fillér. Összes tartozás 5.966.623 kor. 80 fill. Törlesztés 101.285 kor. 43 fillér. Megállapított adó-tartozás 5.865.338 kor. 37 fillér. Befizetés 676.233 kor. 38 fillér. Hátralék 5.189.104 korona 99 fillér, vagyis az össztartozásnak 88%-a. A folyó február havi befizetés 186.348 kor. 27 fillérrel, a folyó évi január—február havi befizetés pedig 161.512 korona 23 fillérrel volt kisebb a mult év hasonló időszakában teljesített befizetésekkel szemben. Hadmentességi díjban 384.538 korona 23 fillér. Befizetés 844 korona 60 fillér. Hátralék 376.123 korona 63 fillér, vagyis az össztartozásnak 97½%-a. A folyó évi február havi befizetés 2889 kor. 16 fillérrel, ellenben a f. évi január—február havi befizetés 3686 kor. 46 fillérrel volt nagyobb, mint a mult év hasonló időszakában teljesített befizetések. A f. évi február hóban 62 esetben ideiglenes házaadmentességet, 8 esetben pedig fizetési halasztást engedélyezett a pénzügyigazgatóság.

Láng István kir. tanfelügyelő a személyi ügyek után jelenti, hogy Jánosföldön egy Franc Károly nevű ottani lakos zugiskolát tartott fenn, amelyet a járási főbíró útján bezárattatott. A lefolyt hónapban a tanfelügyelő meglátogatta a nagybecskereki áll. elemi iskolákat, továbbá az iparos-és kereskedő-inasiskolákat, a Messinger-féle magán elemi és polgári leányiskolát, a nőegyleti ovodát, a nagytoraki községi és gör. kel. román iskolát és ovodát, a bégaszentgyörgyi községi és gör. kel. szerb iskolát és ovodát, a tordai községi iskolát, a kocsárfonó tanfolyamot, a csősztelekigazdasági ismételő iskolát, ovodát és a klekai községi iskolát. Meglátogatta továbbá a csókai, óbessenyői, bocsári, padéi, ólécii, tiszaszentmiklósi és jázovai iskolákat.

Faur Kornél kir. főmérnök havi jelentésében a következőket adja elő: A folyó évi február havi állami utbeutazások során, a helybeli kir. államépítészeti hivatal által kezelt állami közutak jó állapotban találtak. Az uti személyzet időszéri munkálatokkal foglalkozott és kötelességének általában megfelelt. Az utbeutazásokkal kapcsolatos összes teendők elintéztettek és a szükséges utasítások a minden irányban ellenőrzött uti

személyzetnek megadattak. A némileg kedvezőbb idő beálltával, az állami beruházási hitel terhére kiépítendő törvényhatósági közutakra szükséges költségek, a vasuti állomások depóniáiról, a helyszínére való kifuvarozása megindított. A törvényhatósági közutakra a folyó évben szükséges fentartási kavicsra vonatkozó és a tek. közigazgatási bizottság által jóváhagyott felosztási kimutatások, a szerződéses vállalkozóknak kiadottak és a szóban forgó kavicszállítások megkezdettek.

Dr. Plechl Szilárd m. főorvos havi jelentése szerint a vármegyében a közegészségi viszonyok februárban kedvezők voltak. A ragályos betegségek súlyosabbjai: a vörheny, tifusz és difteritisz minimális számra csökkentek, mert csak mintegy 10—10 eset fordult elő. Kanyarot 27-et, hökhurut 17-et jelentettek be. A horvát-écsai iskolákat be kellett zárni. Egészségügyi mozzanatként fölemlíti, a gyógyszerárak vizsgálatáról szóló jegyzőkönyvek, valamint az 1905. évi egészségügyi statisztika fölterjesztését. A gyógyszerári statisztika szerint van 12 reál, 63 személyjogu, 2 házi, 14 kézi és 1 főgyógytár. Az egészségügyi statisztika adatai ezek: 1905 ben volt 132 orvostudor, 6 sebész, 76 okleveles gyógyszerész tulajdonos, 7 okl. segéd, 416 okl. baba, a temesvári bábatanfolyamról kikerült 7. Járásorvos van 14, városi 5, községi 36, körorvos 50, a tiszti főorvossal együtt 106. A kórházi forgalom következő volt: A nagybecskereki kórházban 2796, a nagykikindiban 1174, a zombolyában 1912, a törökkanizsiban 321, a nagyszentmiklósiiban 1459, a módosi elmeegógyintézetben 267, a nagybecskereki fogházban 29, a nagykikindiban 17 beteg. Végre fölemlíti a főorvos, az eskürosok összeírását, mely 305 ilyen betegre tündetett ki. A fehérekerecsyegylet támogatásával a balfi gyógy- és nevelőintézet tüzte ki célul ezeknek a gyógykezelését és a társadalomnak való megmentését.

Boross Dezső kir. ügyész jelentése szerint a fogházakban mindenütt teljes rend van. A fogolylétszám február végén a következő volt: A nagybecskereki fogházban 92 férfi, 13 nő, a billediben 2 férfi, a nagyszentmiklósiiban 13 férfi, 2 nő, a törökkanizsiban 46 férfi, 3 nő, a zombolyában 10 férfi, 2 nő, a nagykikindiban 11 férfi, 10 nő, a törökbecseiben 5 férfi, a módosiban 22 férfi, 1 nő, a perlasziban 20, az antalfalvában 37, az alibunáriban 34 fogoly.

Több kisebb jelentőségű tárgy és néhány felebbezett ügy elintézése után az ülést véget ért. A jövő havi ülést április 9-ikén lesz.

A nagybecskereki kaszinó és az irodalom.

március 13.

A nagybecskereki kaszinó-társulat tegnapi közgyűlésén, amint már röviden jeleztük, a kaszinó érdemes és buzgó könyvtárosa, Knyaskó Lajos beható jelentésben számolt be a könyvtár 1905. évi állapotáról.

Nem mulaszthatjuk el, hogy ebből az alkalommal részletesen ne ismertessük a jelentést, mert tanulságos képet nyújt a nagybecskereki kaszinónak az irodalomhoz való viszonyáról. Az érdekes jelentés a következő:

A lefolyt évben a könyvtár lényegesen nem gyarapodott. Új könyveket az év vége felé szereztünk be, nem valami tulságos nagy mennyiségben. Tettük ezt azért, hogy a kaszinó-társulat anyagi helyzetét ne nehezítsük meg tulságosan, de a hazai és külföldi irodalom újabb termékei, habár csekély számban is, mégis meglegyen könyvtárunkban. Jelenleg tehát a könyvtár abban a helyzetben van, hogy a folyó évben, épen az anyagiakra való tekintettel újabb könyvek beszerzése szükséges nem lesz. Kivételt képeznek természetesen a folytatólagosan megjelenő munkák, melyek azonban igen csekély összegbe kerülnek. Beszerztünk a mult évben 69 művet, 79 kötet, 203 kor. értékben. Ezekhez járul a gyűjteményes vállalatokból a remekírók négy újabb sorozata 20 kötettel 120 kor. értékben, a Természettudományi társulat kiadványainak 2 kötete 24 kor. értékben, valamint az egyetemes irodalomtörténet 2 újabb kötet 40 kor. értékben. Így az összes szaporulat kitesz 91 kötetet 387 korona értékben.

Könyvtárunk tartalmaz ez időszerint 1227 művet, 1853 kötet, 6492 kor. értékben.

Az utóbbi évek szaporulata mulhatatlanul szükségessé teszi egy újabb könyvtárszekerény sürgős beszerzését annyival is inkább, mert a könyvek már el sem helyezhetők, mi a könyvtár kezelését igen megnehezíti.

A társulat tagjai igen nagy számmal veszik igénybe a könyvtárt, mi amellett bizonyít, hogy könyvtárunk fejlesztése, habár csekély mértékben is, mulhatatlanul szükséges. Itt tartom szükségesnek felemlíteni azt is, hogy a mult évben némi költséget okozott az új, valamint a régi megvisselt könyvek újlag való bekötése is. Több könyvet, melyek már annyira elrongyolódtak, hogy bekötni nem volt érdemes, kicselezteztünk.

A könyvtárt mintegy 100 tag vette igénybe, kik körülbelül 2500 kötet könyvet vettek ki. A könyvtár forgalma tehát elég nagy. Hogy a mult év közgyűlésén felhozott ama kívánságnak is eleget tegyek, hogy jelentésemben terjeszkedjem ki annak kimutatására is, hogy a könyvtárt használó tagok, mely szerzők könyveit olvassák leginkább, tisztelettel jelentem a következőket: A könyvtár bejegyzési naplójának adatai szerint a magyar szerzők közül olvasottság tekintetében első helyet Jókai munkái foglalják el. Ezen munkák oly keresettségnek örvendenek, hogy a jobb regények alig maradnak pár napig a könyvtárban, Jókai után sorakoznak az olvasottság sorrendjében Mikszáth, Herczeg Ferenc, Rákosi Viktor, Eötvös Károly, Beniczky, Bárony, Bródi S., Gáspár Ferenc, Pekár Gyula, Szomaházi, Gárdonyi stb. Amint láthatjuk a szépirodalmi művek dominálnak olvasottság tekintetében. Tudományos műveink száma nem épen sok ugyan, de azok is eléggé olvasottak. Első helyen állanak a történelmi munkák és a Természettudományi Társulat kiadványai. Az új könyvek beszerzésénél mindig tekintettel vagyunk arra, hogy a hazai irodalom könyvtárunkban is számottevő helyet foglaljon el.

Legutóbbi beszerzésünkél helyet nyertek pld. Garai, Herczeg, Tömörkény, Nagy, Pekár, Hegedüs, Jakab, Mikszáth, Viharos, Szomaházi, Petelsi, Berzevici, Gárdonyi, Kemechei, Bársony, Prém, Beniczky, stb. Az idegen írók közül olvasottság tekintetében első helyet Ohnet regényei foglalják el. Utána sorakoznak Verne, Bourget, Abont, Zola, Cherbuliez, Conan, Dvile, Dode, Dickens, Feuillet, Sudermann, Moupassan, Malot H., Prevost, Sienkievic, Tolstoj, stb.

Szépirodalmi munkákkal tehát könyvtárunk elég bőven el van látva, szükségesnek mutatkozik azonban a tudományos irodalmi munkák némileg való szaporítása. Indítványozom tehát, rendelje el a t. közgyűlés, hogy a fent jelzett célból előfizethessünk a M. Tudományos Akadémia könyvkiadó vállalatára, a Történelmi Társulatra, a Földrajzi Társulatra kiadványaira, valamint a magyar nyelvtudományi társaság folyóiratára, a magyar nyelvre. Ha ezekhez hozzá vesszük a már meglévő Budapesti Szemle, a Természettudományi Társulat folyóiratát az Urániát, a Deutsche Rundschau, egy a szakirodalom majd minden ága fel lenne véve s így könyvtárunk szakmunkákkal is tetemesen bővülne.

H I R E K.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déliben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület olvasó helyisége (Váraljai-utca 9. sz.). Nyitva mindennap délután 5 órától este 10-ig, vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig.

Április 9. Közig. bizottság ülése.

— Március 15-ike. A nagybecskereki izraelita templomban a szabadság napja alkalmából, március 15-én d. e. 10 órakor ünnepi istentisztelet lesz.

A nagybecskereki kaszinó-társulatnak március hó 15-én d. e. 10 órakor a kaszinó nagytermében rendezendő hazafias ünnepélynek műsora a következő: 1. Hymnus. Erkel Ferentől. Éneki a vegyeskar. 2. „Szeresd hazádat”. Irtá Palágyi Lajos. Szavalja: Burget Rózsa k. a. 3. „Talpra magyar”. Éneki a férfi-

kar. 4. Ünnepi beszéd. Mondja Herr Ödön. 5. Nemzeti dal. Petőfi Sándortól. Szavalja: Ferenczy Géza. 6. Szózat. Egressy Bénédi. Éneki a vegyeskar.

A nagybecskereki k. főgimnázium ifjusága az idén is megünnepli március 15-ét a következő programmal: délelőtt 1/10 órakor ünnepélyes istentisztelet a kegyesrendiek templomában. Ezután a tornacsarnokba vonul a tanulóifjuság, hol az ünnepély a következő sorrendben fog lefolyni: 1. „Szózat”, éneki a főgimnáziumi énekkar. 2. „Nemzeti dal”, Petőfi Sándortól. Szavalja Vugrincsi Kálmán VII. o. t. 3. Március 15. Ünnepi felolvasás; tartja Haász Imre VIII. o. t. 4. „Március 15.” Ábrányi Emil-től; szavalja Bencze Ágoston VII. o. t. 5. „Hymnus”, éneki a főgimnáziumi énekkar.

A „Zichyfalvai Olvasókör” a „Zichyfalvai Dalegyet” közreműködésével március hó 15-én este 8 órakor az ottani „Olvasókör” helyiségében hazafias ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: 1. Hymnus. Éneki a „Dalegyet”. 2. Ünnepi beszéd. Tartja Schell János. 3. Talpra Magyar. Szavalja Bremer Katica k. a. 4. Magyar rhapsodia. Gaal Ferentől zongorán előadja Vogel Mariska k. a. 5. Honfidal. Éneki Genger Malvin k. a. Szellő János és Schell János; kíséri Genger Zelma k. a. 6. Magyar Dalár-induló. Éneki a „Dalegyet”. 7. Március 15-ike. Felolvasás, tartja Wosching J. György. 8. Talpra magyar. Éneki a műkedvelők. 9. Szózat. Éneki a „Dalegyet”.

— **Vécsey Eleonora temetése.** Az a mély tisztelet és igaz szeretet, melylyel a város művelt közönsége mindenha körülvette Vécsey Eleonora urnót, a tegnapi napon tüntető módon jutott kifejezésre, mikor az áldott lelkű urnót utolsó útjára kísérték. A barátságosan idő dacára már jóval két óra előtt megtelt a gyászház tágas udvara, úgyhogy a későbbben érkezők már csak az utcán várhatták meg a temetési menetet. Társadalmunk színe-java gyűlt össze a végtisztességre. Ott voltak dr. Dellimanics Lajos főispán, Zsiross Lajos törvényszéki elnök, kuriai bíró, Jankó Ágost alispán, dr. Vincze-hidy Ernő megyei főjegyző, dr. Perisics Zoltán polgármester s közéletünk számos kitűnősége. A jótékony nőgyelet, melynek a megboldogult megalapítója s fennállása óta elnöke, illetve díszelnöke volt, testületileg jelent meg dr. Dellimanics Lajosnál, az egyet jelenlegi buzgó elnöknője vezetésével. De megjelentek a többi nőgyeletek képviselői is s tulusz nélkül mondhatjuk, hogy Nagybecskereken nincs az a társadalmi kör, mely a köztiszteletnek örvendő urnó temetésén ne lett volna képviselve. A beszentelést Brunner Jakab h. plébános végezte fényes segédlettel, azután kivitték a koporsót, melyet a halott gyermekei és nagyszámu rokonsága követett az ev. ref. temetőbe, ahol a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Az elhunyt ravatalát és koporsóját borító nagyszámu szebbnél-szebb koszorúk a következők voltak: Az édes jó mamának — szerető gyermekei. Az édes jó nagymamának — szerető unokái. Igaz szeretetük jeléül — Gabri és családja. Felejthetetlen drága testvérének — Camilla. Lóri testvéremnek — Emma. Főrrón szeretett testvérének — Kálmán. Szeretett Lórinak — Marcsa és gyermekei. Szeretete jeléül — a Szilágyi-család. Lóri nének — Jenő, Sati. Szeretett jó Lóri nének — Andor, Mariska. Lóri nének — Pali és családja. A kedves jó Lóri nének — Irma, Lajos. Szeretett Lóri néneknek — Ödön, Etta, Pista. Régi ragaszkodással — Vincze-hidy Ernő és Bézy. Öszinte részvét jeléül — Nagykanizsa város és Nagykanizsa város tisztikara. Felejtethető sógornőnek és nagynénének — Papi Mici, Elek. Szeretett Lóri nének — Laci, Lili. Lóri nének — Margit, Franci. Mély részvéte jeléül — Junker János. Mély tisztelete jeléül — Steinitzer Géza. A jótékony nőgyelet hálás kegyelettel. Lóri nének — Pap-család.

— **A kultúregyesület vidéki előadásai.** Emlegettük már, hogy a Torontálvármegyei Magyar Közreműködési Egyesület elhatározta, hogy a vármegye különböző helyein előadásokat és felolvasásokat rendez. Az egyesület igazgatósága ez irányban a járási főszolgabírák útján összekötöttesbe lép az egyes községek vezető férfiival s így állapítja meg az előadások sorrendjét. A kultúregyesület akciójával legutóbb a módosi kaszinó választmánya foglalkozott, amelynek mult heti ülésén, mint Módosról jelentik, Steinbach Antal főszolgabíró tudatta, hogy a Torontálvármegyei Közreműködési Egyesület hajlandó Módoson fölolvasást rendezni, mit a választmány örvendetes tudomásul vett, egyben azt határozta, hogy a

Torontálvármegyei Közreműködési Egyesület és az ottani mű- és zenekedvelők közreműködésével május elején nagyszabású estélyt rendez, amelynek fiztá jövedelme helyi kulturális célra fordíthatnák.

— **Gróf Karátsonyi-alapítvány a temesvári kórháznál.** Néhai gróf Karátsonyi Guido, megboldogult Rudolf trónörökös születése alkalmából nagyobb alapítványt tett, betegápolási jótékony intézetek céljaira. Ezen alapítványból az 1859. évben a temesvári városi kórháznak is jutott 500 forint, mely összeg az évi jövedelmek felhasználása mellett a mai napig is a kórházi pénztárban kezeltek. Az alapítványt tevő gróf jogutódjai értesítvén arról, hogy Temesvárott egy új, a modern betegápolás igényeinek minden tekintetben megfelelő kórház felépítésének kérdése tárgyalás alatt áll, most újból és pedig nagyobb összeget juttattak a kórháznak. Ugyanis a m. kir. belügyminiszterium f. évi március hó 2-án 19842 sz. a. kelt rendelete szerint, a néhai gróf Karátsonyi Guido által, Rudolf trónörökös ő fensége születése emlékére tett alapítvány kamat jövedelméből az alapító jogutódával, gróf Karátsonyi Jenővel egyetértőleg a temesvári kórháznál létesített 5000 koronás ágyalaptvány első részletét kétezeregyszáz koronát engedélyezett és a temesvári m. kir. adóhivatalt egyidejűleg utasította, hogy ezen összeget szabályszerűen fizesse ki.

— **Házasság.** Folyó hó 12-én vezetett oltárhoz Freund Zsigmond helybeli kereskedő Fischer Hani kisasszonyt, az itten néhány héttel ezelőtt hirtelenül elhalt Fischer Sándor kanaki gazdász leányát Kanakon. Az egyházi funkciót megható beszéddel dr. Klein Mór nagybecskereki főrabbi végezte.

— **Gondnoksági ülés.** A nagybecskereki állami iskolák gondnoksága szombaton délután Mencer Lipót elnöklése mellett ülést tartott, melyen jelen voltak: Jeszenszky Nándor, dr. Klein Mór, dr. Mangold Samu, Mayer Rezső, Weisz Izidor, Bányai Jakab és Baden Károly, utóbbi ugyanis mint a bizottság jegyzője. A gondnokság öszinte sajnálattal vette tudomásul dr. Paeséri Károly tanfelügyelő távozását, aki megleghangos levélben mond búcsút a gondnokságnak, valamint Fröhlich Pál tanító távozását is. Ezután felolvasták Láng István Torontálvármegyei kir. tanfelügyelőjének átiratát, melyben bejelentvén hivatalba lépését, a gondnokság támogatását kéri működésében. A gondnokság meleg rokonszenvelés és bizalommal üdvözlözi az új kir. tanfelügyelőt, kinek jóakaró támogatását a maga részéről is kikéri. Váry Mihály elhunytia feletti részvétének jegyzőkönyvben ad kifejezést a gondnokság és erről az özvegyt kivonatban értesíti. A miniszterium által 5 évre jóváhagyott költségvetés szerint a szükséglet ez évben 3200 korona, a jövedelem pedig 19389 korona 41 fillér, e szerint a költségvetés 16189 korona 41 fillér. A miniszter a segédszolgák fizetésére az eddigi 240 korona helyett csak 180 koronát, a két állami iskola könyvtári szükségletére pedig 450 korona helyett csak 300 koronát engedélyez. A bizottság újabb felterjesztésben kéri fogja az eddigi összeg engedélyezését. A dr. Plechl-alapítvány kamatait, évenként felváltva, a két iskola legszorgalmasabb tanulóinak fogják kiadni jutalmul. Végül a gondnokság elhatározza, hogy az Eötvös-utcai iskola számára szűkebb taneszközöknek a jövedelmi fölöslegetből való beszerzését fogja kéri s ezzel az ülés véget ért.

— **Purim.** A zsidók purim ünnepe a szokásos jókedvű vigasság mellett zajlott le. Számos önkéntes zsidócsatlósok, különösen a hitközségnek közszerepében álló főszolgabírák nagy vendégség volt, a melyen mindenkit meleg szíveséggel és szeretettel fogadtak. A Lloyd-társulat helyiségében azonkívül zárkórú alarcos purim-estély volt, amelyen a megjelentek pompásan mulattak.

— **Az iparos- és kereskedőiskolai bizottság** szombaton délután tartotta ülését Mencer Lipót elnöklése alatt. A bizottság tudomásul veszi, hogy az elnök, a lemondott Fröhlich Pál helyébe, Óváry Jánost helyettesítette a kir. tanfelügyelő hozzájárulásával, valamint azt is, hogy a bizottság az ipariskola számára 2000, a kereskedő inasiskola részére pedig 400 korona állami segélyt engedélyezett. Egyben elhatározta, hogy ezantul ideje korán felterjesztést intéz, hogy ez a segély állandósítható. A kir. tanfelügyelőnek az inasok gyenge előképzettsége és hiányos felszerelésére vonatkozó rendelkezése azt határozza a bizottság, hogy a kir. tanfelügyelővel együttesen, saját hatáskörében oda fog hatni, hogy a hiányok a jövőre nézve lehetőleg megszűnjenek.

Érdekes verseny volt a napokban Budapesten. Egy közismert fővárosi nagyvállalat jogügyi osztályának főnöke, kinél mintegy 10 írógép, közte 7 eredeti Remington Standard és 3 más rendszerű írógépet használnak, díjazott versenyt tartott annak kipróbálására, hogy melyikkel lehet leggyorsabban írni és a legtöbb egyszóvegű példányt egyidejűleg készíteni. Az első díjat az egyik Remington írógép kezelője nyerte, ki percenkint átlag 210 szótagu írássebességet elért. Egy író-

géppel irt sorban átlag 6 szó, illetőleg 26 szótag van, tehát az 1 perc alatt leirt 210 szótag 8 sort tesz ki. És minthogy a verseny egy óráig tartott, a nyertes Remington írógépkezelő ezen óra alatt 480 sort irt, ami — egy ivnyi oldal átlag 30 sorban számítva — 16 oldalnak, azaz teljes 4 ivnek megfelel. Értékesebbé teszi ezt a sikert még az is, hogy a géppel egy óra alatt leirt 4 iv kézírással legalább 8 ivre menne, és hogy egy ivet a leggyorsabban kézírással, de már nehezen olvashatóan, másfél óra alatt is alig lehet megírni, míg a géppel egyidejűleg 8 példányt irt. Így tehát rendkívül szembeötlő a Remington gépirás nagy időnyeresége, amely még fokozódik az egyszóvegű több példányoknak ugyanazon idő alatt történt készítésével. Azt, hogy az amerikai Remington írógépeknek beszerzési forrását Budapesten Glogowski és társa cég (A drásvy-ut 12/a.) képviseli, már egyszer közöltük.

— **Gyanus hatál.** Özv. Tóth Pálné, öteleki lakosnő a mult hó közepe táján halt el, mintegy 8 napi betegeskedés után s annak rendje és módja szerint el is temették és el is siratták a hátramaradtjai. Reá egy hétre, az a hír szállingozott Ótelek községében, hogy özv. Tóth Pálné nem természetes uton halt meg, hanem állítólag menyé, Rácz Mihályné megmérgezte. A hír nemcsak tartotta magát, hanem mindinkább terjedt s folyton újabb és újabb, a közsa hírt megerősítő gyanus adatok kerültek megbeszélés alá úgy, hogy végül a csendőrség füléhez is eljutott a dolog. A csendőrség kellő tapintattal megindította a nyomozást s midőn elég oly anyagot gyűjtött már össze, mely a gyanusítást támogatta, az esetet a nagybecskereki kir. ügyészségnek bejelentette. Dr. Boross Dzsó kir. ügyész a szükséges előintézkedéseket megtette s mult szombaton Czenger Nándor módosi járásbíró-sági albiróval Ótelekre ment, ahol szigorú vizsgálatot tartottak ez ügyben. Mint értesülünk, egy egész bünszóvetkezetről van szó, kik a szegény öregasszonyt láb alól eltenni igyekeztek, mert vagyonára áhítoztak. A vizsgálat még folyik.

Irodalom és művészet.

* **A Nemzeti Szalon Nagyikindán.** A budapesti Nemzeti Szalon-nak, a Torontálvármegyei Magyar Közreműködési Egyesület közreműködésével, Nagyikindán rendezendő műtárlata iránt ugy Nagyikindán, mint az egész vármegyében rendkívül az érdeklődés. A kultúregyesület tegnap küldte szét a meghívókat a vármegye minden részébe, a kikindai helyi bizottság pedig dr. Bogdán Zsivkó polgármester elnöklésével mindent elkövet a kiállítás sikere érdekében s a Szalon ezidei első vidéki műtárlata előreláthatólag egyike lesz a legkiválóbbaknak. A Nemzeti Szalon titkára, Déry Béla festőművész személyesen intézkedik Kikindán a tárlat rendezése körül. A megnyitás, mint már jeleztük, március 18-án, vasárnap délelőtt lesz szép ünnepség keretében.

* **Nákó grófnő festményei.** A fővárosi lapok mostanában sokat foglalkoznak azzal a kiállítással, melyet a torontálvármegyei közelet egy kiváló alakja, Nákó Sándor gróf, ez a nagyműveltségű, kiváló ízlésű főúr rendez Budapesten. Nákó Sándor gróf március 18-án, az Iparművészeti Múzeum helyiségében, kiállítja nagyanyja, néhai Nákó Kálmán grófné, született Gyertyánffy Berta műveit, amelyeket Torontálvármegyében a gróf nagyszentmiklósi kastélyában őriznek feltő kegyelettel. E kiállítás rendezésére a főúr társaság kérte a gróft s biztatta a kegyelet is, a mellyel boldogult nagyanyja emléket ápolja. Jótékony célra szolgál a kiállítás, — ilyen célra maga a szerény természetű művész is szívesen áldozta volna képeit, csak úgy, mint a hogy a

Könnyen elképzelhető,

hogy egy olyan szer, amely a szervezetet új erőforrásokhoz juttatja, azt képtese teszi arra, hogy fenyegetőleg fellépő betegségeknek határozottan ellent tudjon állani. Ezt legkönnyebben a SCOTT-féle EMULSIÓ használata által érhetjük el. A SCOTT-féle EMULSIÓ jó ízű és könnyen emészthető készítmény, mely legfinomabb gyógyszerkamajólajból készül méz és nátron hypophosphitok hozzáadásával. A csukamajólaj az egészséges, izmos hus képződését előmozdítja, míg a hypophosphitok az idegeket edzik és az életerőt fokozzák. A SCOTT-féle Emulsió valódiságának a jele „a hátán nagy csukát vivő halász” védjegy.

Kapható minden gyógyszerárban.

Ezen lapra való hivatkozásnál és 75 fillér levélbéllyel e beküldése ellenében mintatüveggel bérmentve szolgál:

Dr. BUDAI EMIL,

„Városi gyógyszerár” 98-90.28

BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Egy eredeti tüveg ára: 2 korona 50 fillér.

szerelem idején grófnő kapja. Fehér-maga szentírás száz o ceruza a képe néhai leveléb meg. A tipikus ábrázó terek Tizianól Franz

eredeti jak az Weke lemon vissza

eredeti intézet közli levelbe gróf a párt alatt a kívül é próbált

Eredeti biztos alpolgá közgyűmán a gyűlés

Eredeti az állalásul üzletre és becület e nak. E akkor ilyen ü óvakó vélemé pedig tétéle nodásr szava f celtala értékel

Eredeti megbiz a minspanya között A korn élé ter

Mo

Da

eredet Magyar a mar minap algezira mint a tünik, döttein csak a küldötte felhat némi b

szerencsétlenek segítségére sietett a nagy árvíz idején. A jövedelem felét a Pálffy Geraldine grófnő vezetése alatt álló erzsébetvárosi népkönyvtára kapja, másik felét a gyermekkórház, amit a Fehér-Kereszt-kórház épített. Nákó Sándor gróf maga buzgólkodik a kiállítás rendezése körül; szentmiklósi kastélyából fölhozatta nagyanyja száz olajfestményét, száz vázlatát s vagy kétszáz ceruza-rejzát; a király átengedte a kiállításra azt a képet, amelyet ő felségének 1881-ben festett a néhai grófné s amit a király sajátkezűleg írott levelében, 1881 február huszonegyedikén köszönt meg. A képek javarésze magyar miliőben készült, tipikus banáti jeleneteket, torontáli cigányokat ábrázol; vannak közöttük archépek s régi mesterek kópiái: Van-Dyck, Rembrandt, Rubens, Tizian másolatok. Kiállításra kerülnek a grófnőtől festett Lenbach, Ammerling, Schotzberg, Franz Adam s Franz Rahl portrék is.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

Wekerle visszavonulása.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Iletékes helyről megcáfolták azt a legújabb koalíciós hisztelést, hogy Wekerle Sándor, a közg. bíróság elnöke lemondana állásáról s a magánéletbe vonul vissza.

Hock kilépése az újpártból.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Hock János nyílt levelet intézett Bánffy Dezső báróhoz, amelyben közli vele, hogy az újpártból kilép. A nyílt levélben azt írja, hogy Andrassy Gyula gróf béketerve őszinte volt és nyílt, mert a pártok és a vezérőrbizottság ellenőrzése alatt állt, míg Bánffy a saját pártja tudtán kívül és a vezérőrbizottság megkerülésével próbált interveniálni.

A főváros és a királyi biztos.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rudnay Béla királyi biztos ma tanácskozott Rózsavölgyi alpolgármesterrel, a főváros legközelebbi közgyűlése dolgában. A tanácskozás folyamán abban állapodtak meg, hogy a közgyűlésen nem Rózsavölgyi fog elnökölni.

A kormány pénzügyi műveletei.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti táv.) Irányadó politikai körökben az állam pénzügyi szilárdságának illusztrálásul rámutatnak arra a százmilliós előleg-üzletre, amelyet a kormány a budapesti és bécsi bankokkal kötött. Ez a nagy előleg-üzlet erős fokmérője az igazi közhangulatnak. Ha tényleg komoly izgalom lenne, akkor a bankok aligha mentek volna bele ilyen üzletbe s kivált a magyar bankok óvakodtak volna szembehelyezkedni a közvéleménnyel. Hogy mégis megtették, még pedig a szokott bankhitel közönséges feltételei mellett, az jele az általános kijózanodásnak s annak, hogy a koalíció jel-szavait, amelyekért az ország pénzügyileg céltalanul elvérzett, most már kevésre értékelik.

A spanyol király házassága.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti táv.) Madridból jelentik: A király megbízásából Moret miniszterelnök tegnap a minisztertanácson felolvasta az Alfonz spanyol király és Viktória Eugénia hercegnő között kötött házassági szerződés tervezetét. A kormány a házasság tervét ma a kamara elé terjesztette, mely azt tudomásul vette.

Monarkikiánk és a marokkói kérdés.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Iletékes helyről jelentik: Magyarország és Ausztria közvetítő tette a marokkói rendőrség dolgában, melyet minap terjesztett Welsersheim gróf az algezirasi konferencia elé, máris megnyerte, mint az onnan érkező jelentésekből kitűnik, Németország és Franciaország küldötteinek elvi hozzájárulását. Most már csak a két állam kormányán a sor, hogy küldötteiket a terv végleges elfogadására felhatalmazzák. Németország részéről ez némi biztossággal eivárható, de a francia

kormánynak is, bárki vezetése alatt fog állani, előnyösnek kell találnia az osztrák-magyar tervbe való beleegyezést. Mert a terv a mellett, hogy megőrzi a szultán szuverenitása érintettségének s hatalmak egyenjogúságának elveit, melyeket Németország állított fel, mégis teljesen számításba veszi Franciaország külön érdekeit és speciális kvalifikációját erre a rendőri feladatra. Ha sikerül az osztrák-magyar terv alapján megegyezést létrehozni, akkor a többi kormány bizonyára nem vonja meg az osztrák-magyar monarchiától a béke e művéért a köszönetet és elismerést.

A francia kormányválság.

Budapest, március 13. (A „Torontál” ered. távirata.) Párisból jelentik: Sarien az este jelentést tett Fallières elnöknek az eddig folytatott tárgyalásokról. Hir szerint Clemenceau a belügyi tárcát veszi át. Sarien az igazságügyi és Etienne a hadügyi tárcát veszi át. Ilyen körülmények között azt hiszik, hogy a kabinet holnap megalakul.

Koburg Lujza hercegnő ügye.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: Koburg Lujza hercegnő ügyvédje utján megcáfoltta azt a hirt, hogy a volt férjével, Koburg Fülöp herceggel Párisban kötött egyezséget megtámadni szándékozik. Lujza hercegnő sem a gothai bíróságnál, sem a bécsi főudvarnagyi hivatalnál nem tett semmiféle lépéseket.

A courriersi bányaszerencsétlenség.

Budapest, március 13. (A „Torontál” eredeti táv.) Párisból érkező legújabb jelentések szerint a courriersi bányákban áldozatul esett munkások száma eddig 1300, de ez a szám még valószínűleg szaporodni fog, mert még sokan hiányoznak.

Határidő-üzlet.

Budapest, március 13. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén az áruk szilárdak. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	16.66	—
Buza (1906. októberre)	16.52	—
Rozs (áprilisra)	13.66	—
Tengeri (májusra)	13.70	—
Zab (áprilisra)	15.64	—

345. és 346. b. v. 1905. sz.

296—1.1

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 1902. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a törökbecsei tekinteteskir. járásbírótság V. 245/1. és 246/1. 905. számú végzése által Königstädter testvérek és Berger Vilmos és fiai újvidéki lakos végrehajtató javára, Zubán Mihály és neje Karolin torontáltordai lakos ellen 553 kor. után 905. IV/10. számítandó 6% és 339 korona 78 fillér után 905. IV/14. 6% kamat és hátr. 85 korona töké, ennek 1905. évi április hó 10. napjától számítandó 6% kamatai s eddig összesen 222 kor. 11 fill. perköltség erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 2300 koronára becsült ló, 2 kocs, lószerszám és 200 kereszt buzából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek Torontáltordán I. r. alperes lakásán, vagy a község házában leendő eszközzésére 1906. évi március hó 20-ik napjának délelőtt 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Kelt Törökbecsén, 1906. évi február hó 15. napján.

Rankovits István,
kir. bírósági végrehajtó.

Hirdetmény.

A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete” ez évi rendes közgyűlését.

f. é március hó 25-ikén d. e. 10 órakor tartja meg Budapesten, az intézet saját házában, V. Géza-utca 2. szám alatt.

Napirend:

1. Az évi üzleteredményről szóló igazgatóság és felügyelő-bizottsági jelentés tárgyalása.
2. A zárszámadások felülvizsgálása és az évi mérleg megállapítása.
3. A tiszta jövedelemről való rendelkezés.
4. Az alapszabályok 21-ik §-ának kiegészítő módosítása, az ujonnan jegyzett alapítványi tőke visszafizetésének sorrendjét illetőleg.
5. Az üresedésben levő elnöki és a kilépés folytán megüresedett három igazgatósági tagsági hely betöltése.
6. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása és díjazásának megállapítása.
7. Esetleges egyéb indítványok.

Az alapszabályok 27. §-a szerint az intézeti adósok is tagjai lévén az intézetnek, magukat a közgyűlésen az alapszabályok 28-ik szakasza értelmében törvényhatóságokként tartott gyűlésükön választott meghatalmazottjaik által képviselhetik s záloglevélkölcsönök együttes összegének minden 500.000 koronája után egy-egy képviselőt választhatnak, azonban kizárólag csak az intézeti tagok köréből. Felhivatnak ennél fogva Torontálmege területén lakó intézeti adósok, hogy amennyiben magukat a fent jelzett napon tartandó rendes közgyűlésen képviseltetni óhajtják, az általuk összesen felvett 10.719.250 koronányi záloglevélkölcsön után 21 képviselő megválasztása céljából Nagybecskereken, a megveházán, az alispáni kisteremben folyó évi március 18-án d. e. 11 órakor tartandó választó gyűlésen megjelenni s részvételi jogosultságuk igazolására fizetési könyvüket magukkal hozni sziveskedjenek.

Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete.

(291—1.1)

(Utányomás nem díjaztatik.)

Egy helybeli fűszerüzlet
tejjes berendezéssel
azonnal eladó.

Bővebb felvilágosítást ad

BENŐILKA
Vásár-tér.

(292—1.1)

A Marcoin-féle étteremben
minden csütörtökön és vasárnap
ZENE-ESTÉLY.
Konstantinovits Gyula

játszik

180—x.22

Megvételre keresetnek egy
szalon-garnitúra
asztallal, esetleg íróasztallal.

Ajánlatok az ár megjelölésével a
kiadóhivatalba kéretnek.

298—x.1

Az első módosi hengergőzmalom részvénytársaság

1906. évi április hó 1-én délután 2 órakor Módoson, a módosi takarékpénztár irodahelyiségében

XIII. évi rendes közgyűlését

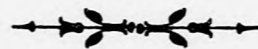
fogja megtartani, melyre a t. c. részvényesek személyesen, vagy az alapszabályok 11. §-a értelmében törvényes képviselőik vagy meghatalmazott részvényesek által megjelenni, tisztelettel meghívottnak azzal, miszerint az alapszabályok 19. §-a értelmében a részvények a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a társaság pénztáránál leteendők.

N a p í r e n d:

1. Elnök, jegyző és 2 jegyzőkönyvhitelesítő választása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
3. A mérleg előterjesztése és a felmentvény megadása.
4. Határozathozatal az iránt, hogy a veszteség új számlára irassék elő.
5. Netáni indítványok.

Kelt Módoson, 1906. évi március hó 10-én.

Az igazgatóság.

Az első módosi hengergőzmalom részvénytársaság zárszámadása az 1905-ik üzleti évről.

Cselekvő.		Vagyoní állapot 1905. évi december 31-én.				Szenvedő.	
Gyárépület és magtár	93004 62				Részvénytőke	180000 —	
Malomberendezés	68106 20				Értékevesbitő tartalékalap	70076 90	
Gépek és kazán	33253 98				Saját váltók forgalomban	37000 —	287076 90
Villanyvilágítási berendezés	3237 80						
Leltár	6247 80						
Árukészlet	1400 22						
Készpénz	2053 63						
Adósok folyó számlában	4414 40	211718	65				
Veszteség:							
Veszteség elővitel 1904. évről	71218 30						
Egyéb veszteség 1905. évben	4139 95	75358	25				
		287076	90				
							287076 90

Tartozik.		Veszteség- és nyereség-számla.				Követel.	
Zsák-fogyasztás	19 20				Nyereség áruknál	737 14	
Olaj- és máz-fogyasztás	417 54				Összes jövedelem a vámórlésnél	18584 43	
Szén- és fa-fogyasztás	8391 31				Egyéb jövedelmek	501 75	19823 32
Veszteség áruknál	663 17				Veszteség:		
Kezelési költség	580 48				Értékevesbitő tartalékalap	5617 55	
Gépköltség	1735 20				Le üzleti nyereség 1905-ben	1477 60	4139 95
Kamatok	2290 12						
Adó	100 50						
Tüzbiztosítás	1513 80						
Tiszti fizetések és napibérek	2634 40						
Értékevesbitő tartalékalap	5617 55	23963	27				
		23963	27				
							23963 27

Kelt Módoson, 1905. évi december hó 31-én

A könyvvezetőségért: **Butsek József** s. k.

Az igazgatóság:

Fendler Károly s. k., ig. tag.

Moll János s. k., vezérigazgató.

Deutseh Hermann s. k., ig. tag.

Kauseh József s. k., ig. tag.

Drágossy Péter s. k., ig. tag.

Samson József s. k., ig. tag.

Ezen mérleg, nyereség- és veszteség-számla a fő- és mellékkönyvekkel megegyezőnek találtatott.

Kelt Módoson, 1906. évi március hó 4-én.

290—1.1

A felügyelő-bizottság:

Franz J. L. s. k.

Deutseh Lipót s. k.

Becker Péter s. k.

Zsiros József s. k.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskerekén.